

ПОЕЗИЈА ЗА ПАДАЊЕ С ПРЕСТОЛА

(Марко Милошевић, *Поезија живота – Захвалан*, Београд, 2022)

Кад чујемо ову поезију, најпре помислимо да нисмо особа за њу. После нам се увуче под кожу. Марко Милошевић је од оних песника који су више дали поезији него она њему. Можда је то и обострано, али равноправно. Поезија се нагло враћа у моду јер на дестине глумаца с ових простора јавно, ужагрено, говори ову лирику. Тако Милошевић постаје, попут Бране Петровић, песником који за ноћ може *волети два века*. Ранијим књигама (*Кроз живот душом*, 2020. и *Победа себе* 2021) и најновијим остварењем, наговештене су песме за стотину разноликих лица жељних разумевања.

Милошевићева дела веју стихове као снег кад природно се и богобојажљиво спушта на све заслужне и незаслужне (ових је више). Мора да снег зна како ће се, на крају, истопити. Али не мари. Ове риме су виђене, али у новом контексту личе на штедро изненађење кокица, тих божанских пуцки. Рађају се из мрве материје и смисла. А нуде обиље. Бомбице миља. Нештедимице се дају и поезија и оригинали расцветавајућих облика небеских пуцки. У ово сувопарно време љубавна лирика мирише на Превера и улицу Брестова, али надвејава и улицу и брестове ширећи се у свим осећајним правцима.

Изгледа немогуће, али овим стиховима се зарађује за незбринуте (сви су песници незбринута бића). Изговорене љубавне речи (све су речи сиротице љубавне) овога песника салећу са свих стране и траже удомљење у нашем памћењу.

Милошевићеве песме су Андерсенова и Пишталова девојчица са шибицама. Светле у мраку као негда ручице младих мома на Балашевићевим концертима. Развејавају тмину и враћају веру у то да нас је Јесењин, ипак, надживео. Ко у овим временима тежи да је као Сергеј, већ јесте Сергеј. Чак уз ризик да се нађе на светској ломачи.

Несташни дечаци завидне књижевне критике могу овој поезији украсти ципелицу и појести је за доручак. После ће дуго осећати мучнину.

Ипак, постоје извесна омеђења ове поезије. Она се не сме дуго читати ни слушати. Боље је узимати је као медикамент, по властитој рецептури, у мањим дозама, али на време. Неки од нас су већ закаснили. Или је песник оваквих замисли требало да дође раније.

Милошевићева лирика лечи и окореле од неверице. Настала у трену, не ишчежава као варница. Окрепљује непосредношћу. Обликује ватромет гласова од којих се не може лако побећи. Ојачана ракићевском искреношћу не мари за ђинђуве, траке и помодности. Као Ника са Самотраке једном руком баје од надлазећих урока, другом, несталом, указује на моћ жртвовања за друге. Као да је већ виђена, стара познаница, тражи поновне састанке. Састати се с овим стиховима значи опсесивно пловити морем обновљене вечите незрелости. Патетика, наравно. И то она којом се враћа вера у моћ поезије и показује снага непосредности.

Многи чекају у реду не би ли достигли славу песника Марка Милошевића. Није, међутим, реч само о слави. По среди је самосвојна осећајност спојена с тежњом да се лирика приближи публици речју, смислом, непосредношћу и акустичком сугестивношћу. Песма тако постаје општи чин дочаравања осећајности. Посебно тражење суштине од које се не може побећи. Реч је само о томе да ли ћемо је препознати. Она је свуда око нас, као ваздух и вода, али је треба пронаћи и проосетити. Само поезија најбоље ћути о значењу смисла.

Лирски субјект ове поезије *правила поставља и криши и од рана прави успомене* („Осећам“). Довољно за почетак и крај сваког певања. Ко не осећа ове ствари, њему се недостаје смисао за суштинско. Јер лирско није јасно свакоме. Понекад је довољно осетити своју прошлост да би се предвидела будућност. Многи песници се обрачунавају с лирском традицијом. Милошевић усваја баштину, не противречи јој. Припитомљава је на свој начин. Таако кроти и себе не остајући дужник ниједном свом осећању. Јер осећања се проживљавају само ако се нерачунцијски поклањају и деле с

другима. Дељење себе у песми јесте растерећење од погрешних сабирања снагом неочекиваних речи.

Лирски субјект *не верује у крај* („Боље нисам знао“). Отуда су честе сентименталности везивно ткиво лирског чуда које се, као и живот, андрићевски *троши и осипа, а ипак траје и стоји чврсто*. Човеку је суђено да траје докле сећање на њега живи. И све оно што се доживљава у сну, детињству, ако је у песми, чини да се старост, патње, болести растанци лакше преболе. Лириком се налази трајање и радост. Тако лирска пена постаје чвршћа од технологије која млави. Зато лирски јунак *мења улицу за зелено поље, буку за цвркут, смог за ваздух чист, све болесно за мало здравља* („Мењам“). Скривени парадокси и ненаметљива непатворена иронија чини да се ова поезија допада свима без обзира на повремено препознавање већ обрађених мотива и лирских обрта.

Оно што је опевано у овим песмама више нам не недостаје. Неповратно је ту. Отуда песник *нема ништа што би сачувао за касније* („Немам“). Осећања се исказују у тренутку, у тексту се ништа не мења. Тренутак је окамењен у својој вечности. Његова драж није само у лепоти већ и у непоновљивости. Допада се и боли та непоновљивост. Хтели бисмо да песма буде лепа, *цела лепа*, али ничим не можемо купити непоновљивост, ни лепотом, ни савршеношћу. Савршености нема, а непоновљивост је већ по одређењу лепа јер се ни лепота не може поновити, а да остане лепа. Боље је бити непоновљиво несавршен него поновљиво савршен. Боље је седети у беди него стајати у ишчекивању беде. Боље је легати с тугом него будити се равнодушан. Боље је заспати с непријатељима него бдети са сумњивим пријатељима. *Упозорио сам непријатеље да ми могу пријатељи бити* („Непријатељима“) пева се у овој књизи скривених свакодневних мудрости. Тиме се, посредно, упозоравају пријатељи да не постану гори од непријатеља.

Све има свој крај осим поезије. Може бити да је и све бесмислено осим поезије. Милошевићева лирика је скривени лирски роман о невероватностима које се могу догодити: *Тело моје не издај ме, / преживи ову главу на себи* („Тело моје не издај ме“).

Ако се у свакодневици понижавамо, у поезији потеклој из живота, а надживотној, живимо с друге стране понизности. Одакле потиче поезија? С друге стране слабости, у колиби снова који трају дуже од збира свих свакодневних уздаха. Читаоци и слушаоци се радују стиховима Марка Милошевића да би лакше пребродили падове и нечасну славу. Лирски јунак много зна о тајнама живота и мрака. На тај начин савремени читалац се враћа поезији у којој налази разумевање за сва неразумевања, лутања и недоумице: *Ех, како нисам могао да видим у мраку?* (“Ех како”). Од ових песама се, понекад, може пасти и са престола на којима се налазе самоумишљеници без осећања за поезију. Понеки, можда, њоме и залече свој инвалидитет и неприлагођеност.

У поезији Марка Милошевића престаје воља за дотеривањем и шминкањем, намештање према вољи захтевних читалаца и критичара. Ова лирика истински засени многим стихом. Они показују како се поезија живи и како вреди опстати упркос претераностима (*Ти полако као увек, ја ћу претеривати*, „Инспириши ме“). Уместо у свему бити умерен, лирски јунак често жели да у свему претера. Овом књигом се слика проосећано и проосећа разумевано. Супротности се развијају да би опстала целовитост (*Нисмо постали једно, да бисмо / на разликама пали*, „Наше истине“).

Књигом *Захвалан* указује се на песника који хоће још више. Такав лиричар је склон промишљеним лутањима, а несклон варању читалаца и слушалаца. Иако често против модерности, ова поезија показује здраве песничке нагоне. Жељу да се посвећује и жртвује. А то данас није честа појава. Сви се налазимо у овим песмама. Требало би поћи јој у сусрет да бисмо сазнали какви смо кад смо сами. И тек тада нећемо бити, сасвим, сами. Речи имају своју снагу кад не изневере преиспитиване од многих. Овладавање овим стилем тражи нови стил.